

CONSILIUL PENTRU PREVENIREA ȘI ELIMINAREA DISCRIMINĂRII ȘI ASIGURAREA EGALITĂȚII

СОВЕТ ПО ПРЕДУПРЕЖДЕНИЮ И ЛИКВИДАЦИИ ДИСКРИМИНАЦИИ И ОБЕСПЕЧЕНИЮ РАВЕНСТВА
COUNCIL ON THE PREVENTION AND ELIMINATION OF DISCRIMINATION AND ENSURING EQUALITY

Adresa: Republica Moldova, Chișinău, MD-2004
bd. Ștefan cel Mare și Sfânt nr.180, bir.405
tel.: +373 (0) 22 21-28-17

Адрес: Республика Молдова, Кишинёв, MD-2004
бул. Стефан чел Маре, 180, каб. 405
тел.: +373 (0) 22 21-28-17

DECIZIE

din 20 mai 2019

cauza nr. 34/19

Membrii Consiliului participanți la ședința de deliberare:

Ian FELDMAN – președinte
Svetlana DOLTU – membră
Andrei BRIGHIDIN – membru
Victorina LUCA – membră

au examinat, în ședință publică, susținerile scrise și verbale ale

persoanei interesare: XXXX

reclamatului: YYYY, angajat al Î.M. "Direcția Troleibuze" mun. Bălți

poziția: Î.M. "Direcția troleibuze" mun. Bălți

au deliberat, în ședință închisă, cu privire la următoarele.

I. Obiectul plângerii

Discriminare pe criteriu de dizabilitate în acces la servicii de transport.

II. Admisibilitatea obiectului plângerii

Plângerea corespunde cerințelor art. 13 din Legea cu privire la asigurarea egalității nr. 121/2012 și nu ridică excepțiile de inadmisibilitate prevăzute de pct. 42 din Regulamentul de activitate al Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității, adoptat prin Legea nr. 298/2012.

III. Susținerile părților

Alegațiile petiționarului

- 3.1 Persoana interesată menționează că, în data de 29.12.18, la ora 14.26, la îmbarcarea în troleibuzul de la stația terminus "Autogara nord", mun. Bălți a observat o situație de discriminare a unei persoane cu dizabilități în acces la servicii de transport. Acesta declară că a ajutat o persoană cu dizabilități, utilizator al fotoliului rulant, să se deplaseze în partea din urmă a mijlocului de transport, însă, șoferul troleibuzului nu a permis ambarcarea acesteia.

Susținerile reclamatului

- 3.2 Conform explicațiilor reclamatului anexate la dosar, în data de 29.12.18 acesta se afla la serviciu și conducea troleibuzul cu nr. 160. Potrivit acestuia, troleibuzul pe care îl conducea este de tip vechi, nefiind accesibil pentru călătoria persoanelor cu dizabilități. Reclamatul notează că, aproximativ în jurul orei 14:30, în timpul când troleibuzul se afla la stația "Gara de Nord" din str. Feroviarilor 18, un domn a ajutat să urce în troleibuz o persoană care se afla în fotoliu rulant. Șoferul declară că, observând că persoana cu dizabilități nu este însoțită de nimeni, s-a apropiat de domnul care a ajutat-o să urce și i-

a explicat că acest troleibuz nu este destinat transportării persoanelor cu dizabilități, informându-l că următorul troleibuz de pe rută este de tip nou care are pantă specială. Șoferul susține că domnul respectiv a început să filmeze discuția și i-a spus că este obligația șoferului de a oferi sprijin la îmbarcarea/debarcarea persoanele cu dizabilități. Reclamatul informează că persoana în cărucior și domnul care a ajutat-o să urce, au rămas în troleibuz, însă mai apoi, au coborât.

Poziția Î.M. "Direcția troleibuze" mun. Bălți

3.3 Î.M. "Direcția troleibuze" mun. Bălți declară că a achiziționat 23 troleibuze care sunt asamblate conform necesităților persoanelor cu dizabilități. Efectuarea transportării călătorilor se realizează pe trei rute, iar deservirea călătorilor este asigurată, în medie, cu 30 de troleibuze dintre care 23 sunt dotate cu rampe destinate facilitării transportului persoanelor cu dizabilități. Î.M. "Direcția troleibuze" mun. Bălți a susținut că pe fiecare itinerar sunt repartizate câte 8-10 troleibuze accesibile pentru persoanele cu dizabilități care deserveșc populația în intervalul de 5-15 minute.

IV. Dreptul național și internațional relevant

- 4.1 **Constituția Republicii Moldova prin art. 16 alin. (2)** prevede că toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.
- 4.2 **Legea cu privire la asigurarea egalității nr. 121/2012 la art. 1 alin. (1)** stabilește că scopul prezentei legi este prevenirea și combaterea discriminării, precum și asigurarea egalității tuturor persoanelor aflate pe teritoriul Republicii Moldova în sferile politică, economică, socială, culturală și alte sfere ale vieții, fără deosebire de rasă, culoare, naționalitate, origine etnică, limbă, religie sau convingeri, sex, vârstă, dizabilitate, opinie, apartenență politică sau orice alt criteriu similar; **art. 2** oferă definiția discriminării ca fiind orice deosebire, excludere, restricție ori preferință în drepturi și libertăți a persoanei sau a unui grup de persoane, precum și susținerea comportamentului discriminatoriu bazat pe criteriile reale, stipulate de prezenta lege sau pe criterii presupuse; definiția acomodării rezonabile ca fiind orice modificare sau adaptare necesară și adecvată, într-un caz particular, care nu impune o sarcină disproporționată sau nejustificată atunci când este nevoie pentru a asigura unei persoane, în cazurile stabilite de lege, exercitarea drepturilor și libertăților fundamentale în condiții de egalitate cu ceilalți; **art. 3** stabilește că subiecți în domeniul discriminării sunt persoanele fizice și juridice din domeniul public și privat; **art. 8 lit. e)** stipulează că este interzisă orice formă de discriminare privind accesul persoanelor la serviciile de transport.
- 4.3 **Regulamentul cu privire la activitatea Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității Legea nr. 298 din 21.12.2012 la pct. 18** se stipulează că Consiliul exercită atribuțiile care îi sunt date în competență prin Legea cu privire la asigurarea egalității și prin prezentul regulament; **pct. 19** prevede că în exercitarea atribuțiilor de prevenire și eliminare a discriminării și de asigurare a egalității tuturor persoanelor care se consideră victime ale discriminării, Consiliul adoptă decizii; **pct. 61** decizia este actul prin care Consiliul soluționează plângerea și constată existența sau lipsa faptei discriminatorii.
- 4.4 **Legea privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități nr. 60/2012 la art. art. 17 la alin. (1)** prevede că scopul asigurării unei vieți independente persoanelor cu dizabilități, autoritățile publice centrale și locale, organizațiile nonguvernamentale,

agenții economici, indiferent de forma de organizare juridică, în funcție de competențele lor funcționale, evaluează situația în domeniu și întreprind măsuri concrete pentru a facilita accesul persoanelor cu dizabilități, în condiții de egalitate cu ceilalți, la mediul fizic, la transport, la informație și la mijloacele de comunicare, inclusiv la tehnologia informației și la comunicațiile electronice, la alte utilități și servicii deschise sau furnizate publicului, atât în localitățile urbane, cât și în localitățile rurale, în conformitate cu normativele în vigoare; **alin. (2)** identificarea și eliminarea obstacolelor/barierele față de accesul deplin al persoanelor cu dizabilități trebuie aplicate în special la clădiri, drumuri, mijloace de transport și alte utilități interioare și exterioare, inclusiv școli, case, instituții publice și locuri de muncă, la serviciile de informare și comunicare, inclusiv serviciile electronice și de urgență, de asemenea la alte utilități și servicii publice; **alin. (3)** proiectarea și dezvoltarea bunurilor, serviciilor, echipamentelor și utilităților se fac în baza designului universal, care presupune o adaptare minimă și la cel mai scăzut cost al acestora, astfel încât ele să răspundă nevoilor specifice ale persoanelor cu dizabilități; **art. 20 alin. (1) lit. a)** pentru a facilita accesul neîngrădit al persoanelor cu dizabilități la transport și călătorii, Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor, alte autorități publice centrale și locale, agenții economici indiferent de forma de proprietate, cu participarea asociațiilor obștești, au obligația de a adapta mijloacele de transport în comun aflate în circulație; **art. 26** persoanele cu funcții de răspundere, întreprinderile, instituțiile și organizațiile indiferent de forma de proprietate, care nu îndeplinesc prevederile prezentei legi în ceea ce privește eliminarea barierele existente și amenajarea adecvată, conform normativelor în vigoare, a clădirilor, instalațiilor și încăperilor, inclusiv a celor de locuit, a mijloacelor de transport în comun, poartă răspundere în conformitate cu Codul contravențional.

4.5 Convenția Organizației Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu dizabilități la art.9 alin. (1) pentru a da persoanelor cu dizabilități posibilitatea să trăiască independent și să participe pe deplin la toate aspectele vieții, statele părți vor lua măsurile adecvate pentru a asigura acestor persoane accesul, în condiții de egalitate cu ceilalți, la mediul fizic, la transport, informație și mijloace de comunicare, inclusiv la tehnologiile și sistemele informatice și de comunicații și la alte facilități și servicii deschise sau furnizate publicului, atât în zonele urbane, cât și rurale. Aceste măsuri, care includ identificarea și eliminarea obstacolelor și barierele față de accesul deplin, trebuie aplicate, printre altele la: lit. a) mijloacele de transport.

4.6 Comentariul General nr. 2 (2014) cu privire la accesibilitate adoptat de Comitetului ONU pentru drepturile persoanelor cu dizabilități la pct. 25 notează că accesibilitatea vizează un grup de persoane, în timp ce acomodarea rezonabilă vizează persoane individuale. Acest lucru înseamnă că asigurarea accesibilității este o obligație ex-ante. Prin urmare, statele părți au datoria de a asigura accesibilitatea înainte de a primi o cerere individuală pentru a introduce sau a folosi un loc sau un serviciu. Statele părți trebuie să stabilească standarde de accesibilitate, care trebuie să fie adoptate în urma consultării cu organizațiile persoanelor cu dizabilități și trebuie să fie puse la dispoziția furnizorilor de servicii, constructori și alți factori relevanți. Standardele de accesibilitate trebuie să fie extinse și standardizate. În cazul persoanelor care au dificultăți specifice și care nu au fost luate în considerare atunci când standardele de accesibilitate au fost dezvoltate sau care nu folosesc modurile, metodele sau mijloacele oferite pentru a obține accesibilitate (de exemplu citire în Braille) chiar și aplicarea standardelor de accesibilitate poate să nu fie suficiente pentru a le asigura accesul. În astfel de cazuri, se pot recurge la acomodarea

rezonabilă. În conformitate cu prevederile Convenției, statele părți nu pot să invoce austeritate ca o scuză pentru eșecul de a asigura accesibilitatea treptată pentru persoanele cu dizabilități. Obligația de a pune în aplicare accesibilitatea este necondiționată, adică entitatea obligată să asigure accesibilitatea nu poate invoca sarcina disproporționată ca justificare a lipsei accesibilității

V. În concluzie, Consiliul reține următoarele

- 5.1 Din materialele dosarului, Consiliul reține că urmează să se pronunțe asupra existenței faptei de discriminare pe criteriu de dizabilitate în acces la servicii de transport.
- 5.2 Consiliul reamintește că atât legislația națională (art. 15 alin.1 și art. 19 din Legea nr. 121 cu privire la asigurarea egalității), cât și practica Curții Europene a Drepturilor Omului (printre multe altele, a se vedea cauza Dordevic c. Croația par. 82-84, par.177, cauza Chassagnou și alții v. Franța par. 91-92, Timishev v. Rusia par.57) stabilesc o regulă specială referitor la sarcina probei în litigiile privind discriminarea, și anume: sarcina probei trece la reclamat atunci când din circumstanțele descrise se poate prezuma că a existat un tratament discriminatoriu.
- 5.3 Consiliul subliniază că noțiunea acomodării rezonabile este prevăzută în Legea cu privire la asigurarea egalității nr. 121/2012, precum și de Legea privind incluziunea persoanelor cu dizabilități nr. 60/2012 și constituie o măsură de a asigura egalitatea *de facto* a persoanelor care se află într-o poziție dezavantajată. Acomodarea rezonabilă presupune recurgerea la orice modificare sau adaptare necesară și adecvată, într-un caz particular, pentru a facilita exercitarea unui drept în condiții de egalitate. O trăsătură importantă a acestei măsuri constituie proporționalitatea, în sensul că adaptarea solicitată să nu impună o povară disproporționată asupra persoanei responsabile de operarea acestor modificări. Mai mult, aceasta intervine ca o condiție *sine qua non*, în cazurile când este prevăzută de lege.
- 5.4 Examinând materialele cazului, Consiliul stabilește că prezumția discriminării sub formă de refuz în acomodare rezonabilă a fost instituită. Consiliul a reținut că în data de 29 decembrie 2018 o persoană cu dizabilități locomotorii, utilizatoare a fotoliului rulant a fost tratată discriminator în acces la servicii de transport public. Șoferul troleibuzului, nu doar că nu a ajutat persoana vizată să îmbarce, ci s-a opus ca aceasta să-și continue deplasarea în troleibuzul pe care îl conducea.
- 5.5 Conform art. 15 alin. (1) din Legea cu privire la asigurarea egalității nr. 121/2012, sarcina de a proba că faptele în cauză nu constituie discriminare revine persoanei despre care se presupune că a comis fapta discriminatorie. Consiliul urmează să aprecieze existența unei justificări obiective și rezonabile a tratamentului instituit.
- 5.6 Din materialele dosarului, Consiliul reține că reclamatul a confirmat existența acestui incident, explicînd că a opus rezistență, deoarece persoana cu dizabilități nu avea însoțitor și că mijlocul de transport nu era accesibilizat corespunzător pentru a-i permite acesteia să urce și să coboare de sine stătător.
- 5.7 Consiliul notează că inaccesibilitatea mijlocului de transport nu constituie o justificare obiectivă și rezonabilă pentru a nu permite persoanei cu dizabilități să beneficieze de serviciile de transport public. Mai mult ca atât, în situația în care mijlocul public de transport nu este accesibilizat, deținătorii de obligații pe acest segment de referință au responsabilitatea legală de a veni cu măsuri speciale pentru a asigura ca toate persoanele cu mobilitate redusă să beneficieze de serviciile de transport în condiții de egalitate cu ceilalți. În situația raportată, Consiliul subliniază că adaptarea la care trebuia să recurgă reclamatul (să lase persoana să-și continue deplasarea și, la

necesitate să îl ajute să coboare din troleibuz) nu îi crea o povoaară disproporționată. Astfel, Consiliul conchide că șoferul a acționat în mod discriminator atât prin faptul că nu a depus personal toată diligența de a îmbarca persoana cu dizabilități locomotorii în troleibuz, cât și prin faptul că a somat persoana respectivă să coboare și să aștepte un alt troleibuz.

- 5.8 Consiliul, de asemenea, reține că Î.M."Direcția troleibuze" mun. Bălți nu a reacționat sub nici o formă pe marginea comportamentului șoferului. Inacțiunea responsabililor sugerează că în cadrul întreprinderii se tolerează și se susțin comportamentele discriminatorii ale angajaților.

Astfel, conducându-se de prevederile art. 1, 2, 3, art. 8 lit. e) și art. 15 alin. (4) din Legea nr. 121/2012 cu privire la asigurarea egalității, coroborat cu pct. 61 din Regulamentul de activitate al Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității adoptat prin Legea nr. 298/2012,

CONSILIUL DECIDE

1. Faptele constatate reprezintă discriminare pe criteriu de dizabilitate în acces la serviciile de transport, manifestată prin refuz în acomodare rezonabilă.
2. Î.M."Direcția troleibuze" mun. Bălți să ia atitudine serioasă și să întreprindă măsuri corespunzătoare pentru a preveni producerea situațiilor similare în viitor, inclusiv prin instruirea sistematică a șoferilor privind deservirea nediscriminatorie a călătorilor.
3. Î.M."Direcția troleibuze" mun. Bălți va informa Consiliul, în termen de 30 zile de la recepționarea deciziei, despre măsurile întreprinse sau cele planificate în vederea implementării recomandării formulate.
4. Decizia se comunică părților și va fi făcută publică pe adresa www.egalitate.md.
5. Decizia este cu drept de atac în instanța de contencios administrativ, conform prevederilor pct. 65 din Regulamentului de activitate al Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității, adoptat prin Legea nr. 298/2012 și a Codului administrativ nr. 116/2018.

Membrii Consiliului care au votat decizia:

Ian FELDMAN – președinte

Svetlana DOLTU – membră

Andrei BRIGHIDIN – membru

Victorina LUCA – membră